

شناسایی راهکارهای نوین حفاظتی مرمت و احیای
بناهای قدیمی در بافت سنتی بازار تبریز (نمونه
موردی راسته بازار)

پانته آ حسینی شیرازی

کارشناس مهندسی معماری، (تبریز، جاده ائل گلی، کوی سهپند، سهپند ششم، پلاک 11، طبقه شش)،

Pantea.hsh@gmail.com

بسم تعالی

فهرست

چکیده

4

مقدمه

5

موقعیت و مشخصات محدوده بازار تبریز

6

معرفی بخش های مختلف بازار

8

موقعیت و مشخصات راسته بازار جدید

9

مسائل و مشکلات محدوده از شاغلین و استفاده کنندگان از فضا

12

برخی از آسیب های وارد شده

13

مجموعه ای از آسیب های وارد شده سرای دودری

16

آسیب نگاری میانسرا میرزامهدی

19

آسیب نگاری دالان خرازی ها

20

آسیب نگاری حجره ها

21

نتیجه گیری

22

منابع

24

چکیده

هدف کلی این تحقیق ارائه یک طرح راهبردی مناسب در جهت ساماندهی و عملکرد بهتر بافت فرسوده و تاریخی بازار تبریز می باشد، بر همین اساس پایه اصلی و اساسی این مطالعه روش شناخت سراهای تاریخی و فرسوده بازار است که در پی این شناخت به نوع بافت و نوع فرسودگی بافت اعم از تاریخی بودن بافت و عوامل دیگر فرسودگی می پردازد، بازار تبریز با مساحتی حدود یک کیلومتر مربع بزرگ ترین بازار سرپوشیده سنتی جهان است. بازسازی سراها به عنوان فضایی پر پتانسیل در شهر در قالب طرح راهبردی ساختاری و اتصال آن به بافت، در حفظ و احیای بافت تاریخی و حیات کالبدی بنا می تواند موثر باشد. در بافت تاریخی بازار تبریز به عنوان یک سرمایه ملی (مادی و معنوی) چند سرای فعال و نیمه فعال وجود دارد. این تحقیقی، پس از شناخت بنا، به بررسی عارضه های ایجادشده و دلایل آن و درمانهای احتمالی پرداخته و سپس طرح احیای بنا با توجه به قابلیت های فضایی و کالبدی و با تعریف کاربری صحیح و در خور بنای مورد نظر ارائه شده است تا از این طریق علاوه بر رفع نیازهای جامعه و تغییر دیدگاه ساکنین بافت نسبت به بناهای قدیمی، موجبات حفاظت از بنا را نیز فراهم آورد. طرح نهایی مشتمل بر ارائه راه حلی از کلان تا جزء می باشد. با توجه به قرار گیری بناهای واجد ارزشی در بافت قدیمی تبریز، بخصوصی سراهای با ارزش موجود در بافت تاریخی بازار سعی گردیده که ابتدا با معرفی محدوده و اهمیت حفاظت و مرمت آن، شناسایی و بررسی مواد و مصالح مورد استفاده در این ابنیه های تاریخی، هدفمندی آنها، آشنایی با سرای خوانساری ها و آسیب شناسی و فن شناسی این بنا و در نهایت ارائه شیوه های نوین حفاظتی و مرمتی که از اهداف اصلی این پروژه به شمار می آید، مورد بررسی قرار گیرد.

روش تحقیق این نوشتار از جهت هدف : کاربردی و از جهت روش : توصیفی، تحلیلی و روش گردآوری داده ها: کتابخانه ای و میدانی و روش

تجزیه و تحلیل: کیفی می باشد.

واژگان کلیدی: ارزش تاریخی، بافت قدیمی، روند تخریب، حفاظت، راهکارهای نوین، حفاظت و مرمت ابنیه ی تاریخی، بازار تبریز، احیا

مقدمه

بازار تبریز با مساحتی حدود یک کیلومتر مربع بزرگ ترین بازار سرپوشیده سنتی جهان است. بازار تبریز در مردادماه سال 1389 خورشیدی به عنوان نخستین بازار جهان در فهرست میراث جهانی یونسکو به ثبت رسیده است. عواملی مانند سبک معماری بازار، آرایش مغازه ها، کثرت تیمچه ها، کاروان سراها، دالان ها، راسته ها و همچنین انواع مشاغل و حرفه ها، وجود تعداد بسیاری مدرسه و مسجد که عمدتاً از سابقه تاریخی برخوردارند، این بازار را به نمونه عالی مجهز تجارت، کسب و زندگی اسلامی و شرقی تبدیل کرده است. بازار تبریز، بازار چند محوری شبکه ای است گسترده از راسته های متوازی یا متقاطع که مجموعه های بازارچه ها، خان ها و سراها را در میان می گیرد.